

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till
Havsplaneringsutredningen
(M 2009:03)

**Dir.
2011:3**

Beslut vid regeringssammanträde den 20 januari 2011

Sammanfattning av tilläggsuppdraget

Utredningen om ett nytt planeringssystem för havet, Havsplaneringsutredningen (M 2009:03), får sitt uppdrag utvidgat och förlängt. Utvidgningen rör den kommande Havs- och vattenmyndighetens behov av en sammanhållen kunskapsförsörjning för en effektiv havsplanering.

Utredaren får i uppdrag att

- analysera och tydliggöra brister i befintliga kunskapsunderlag och processer för insamling av data,
- analysera behov av att utveckla befintlig kunskap för att passa havsplaneringen, och
- föreslå inriktning för framtida kunskapsförsörjning vad gäller havsplanering.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2011.

Bakgrund

Med stöd av regeringens bemyndigande den 19 november 2009 gav chefen för Miljödepartementet en särskild utredare i uppdrag att föreslå och utforma en fysisk planering av merparten av det svenska territorialhavet och den svenska ekonomiska zonen. Syftet är att med ekosystemansatsen som

grund bevara och restaurera de marina ekosystemen samtidigt som havsbaserade verksamheter fortsatt ska kunna utvecklas. Utredningen har antagit namnet Havsplaneringsutredningen och redovisade den 8 december betänkandet Planering på djupet – fysisk planering av havet (SOU 2010:91). Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

De förslag som Utredningen om en myndighet för havs- och vattenmiljöfrågor har presenterat innebär att flertalet av Fiskeriverkets uppgifter, liksom Naturvårdsverkets verksamheter inom områdena hav och vatten, bör samlas i en myndighet. Regeringen har därefter tillsatt en särskild utredare med uppdrag att förbereda inrättandet av Havs- och vattenmyndigheten den 1 juli 2011.

Den nya myndigheten ska bl.a. ansvara för att på myndighetsnivå genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (havsmiljödirektivet), Helcoms aktionsplan för Östersjön och tre av de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen. Att utföra dessa uppgifter förutsätter god tillgång till ett fullgott kunskapsunderlag.

Allmänna utgångspunkter för tilläggsuppdraget

Behovet av kunskap för havsplanering är stort

Det övergripande målet med havsmiljödirektivet är att uppnå eller upprätthålla god miljöstatus i havet till 2020. Direktivet omfattar krav på bedömningar av miljötillståndet, fastställande av god miljöstatus, fastställande av miljömål, fastställande och genomförande av övervakningsprogram för bedömning av miljötillståndet samt upprättande och genomförande av åtgärdsprogram för att uppnå eller bevara god miljöstatus. Havs- och vattenmyndigheten ska leda, samordna och ansvara för den havsmiljöförvaltning som följer av direktivet.

I propositionen En sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:170) konstaterar regeringen att informationen från

miljöövervakningen är av central betydelse för att följa utvecklingen av havens tillstånd och effekterna av de åtgärder som vidtagits.

Havsplaneringsutredningen föreslår i sitt betänkande Planering på djupet – fysisk planering av havet (SOU 2010:91) ett sammanhållet system för statlig havsplanering som omfattar både territorialhavet en nautisk mil utanför baslinjen och Sveriges ekonomiska zon. Utredningen konstaterar att tillgången till ändamålsenligt planeringsunderlag är av stor vikt för att planeringsarbetet ska kunna genomföras. EU-kommissionen konstaterar i sitt meddelande Kunskap i havsfrågor 2020 (KOM(2010) 461 slutlig) att omfattningen av de framtida förändringarna i haven och deras inverkan på mänsklig verksamhet inte kan förutses utan kunskaper om dels hur systemen fungerar i dag, dels hur de fungerade tidigare. Ett fullgott kunskapsunderlag behövs om vi ska kunna uppnå god miljöstatus i havet i enlighet med havsmiljödirektivet, liksom för att utveckla fysisk planering och integrerad övervakning av havet.

I dag samlas marina data i huvudsak in för specifika syften, t.ex. sjöfart, fiske, miljötillsyn eller forskning. Externa avnämare ställs ofta inför en rad hinder av olika slag när de ska använda sådana data. Ibland kan det handla om bristande information om exakthet och riktighet, otillräcklig upplösning i tid och rum eller helt enkelt kunskapsbrist. Det kan också vara svårt att få reda på vad som finns och det kan finnas restriktioner för användningen av data.

Arbete pågår med kunskapsunderlagen

Inom flera områden pågår arbete med kunskapsunderlag om bland annat havsmiljön.

Utredningen om inrättande av en myndighet för havs- och vattenmiljö (M 2010:03) håller på att förbereda hur Havs- och vattenmyndighetens egen kunskapsförsörjning ska utformas. Bland annat har en arbetsgrupp inrättats i det syftet.

Arbetet med kunskapsunderlag för genomförandet av havsmiljödirektivet har inletts, såväl inom Helcom som

Internationella Havsforskningsrådet (ICES). För Sveriges del arbetar Naturvårdsverket med frågan.

Inom fiskeriförvaltningen finns ett etablerat system på plats för att täcka kunskapsbehoven. Arbetet samordnas av ICES och genom EU-förordningen om datainsamling, rådets förordning 1543/2000 om en gemensam ram för insamling och förvaltning av uppgifter av grundläggande betydelse för den gemensamma fiskeripolitiken.

Ny kunskap för ny myndighet

Havs- och vattenmyndigheten får ett samlat ansvar för havs- och vattenmiljöfrågor. Utredningen om inrättande av Havs- och vattenmyndigheten svarar för att förbereda och genomföra bildandet av den nya myndigheten och ska till den 1 mars 2011 bl.a. lämna förslag till instruktion och regleringsbrev. Myndighetens ansvar ställer stora krav på en väl fungerande kunskapsförsörjning. Utifrån framtagna underlag ska en adekvat bedömning kunna göras av miljötillståndet både i havs- och sötvattenmiljön.

Uppdraget

Det övergripande syftet med tilläggsuppdraget är att skapa en sammanhållen och adekvat kunskapsförsörjning för Havs- och vattenmyndigheten så att denna ska kunna fullgöra sina uppgifter i fråga om havsplanering så effektivt som möjligt.

Målet är att utveckla ett integrerat och sammanhållet system för kunskapsförsörjning som inbegriper alla berörda aktörer och som svarar mot de krav som havsplaneringen ställer.

Utredaren ska

- analysera de krav på kunskapsunderlag som följer av relevanta EU-regler och nationell lagstiftning för havsmiljöförvaltning,
- beakta kunskapsbehov som identifierats av relevanta internationella organ och avtal,

- kartlägga vilka data om havsmiljö som produceras av olika aktörer med avseende på temporal och rumslig upplösning och täckning,
- analysera i vilken utsträckning nuvarande kunskapsförsörjning om havsmiljö möter de behov som följer av havsplaneringen,
- identifiera inom vilka områden och i vilken utsträckning ny kunskap är nödvändig för att möta ovanstående krav,
- identifiera vilka delar av nuvarande datainsamling som behöver utvecklas för att kunna ge relevant underlag för havsplaneringen,
- identifiera hinder för datatillgänglighet,
- föreslå inriktning och innehåll för kunskapsförsörjning för havsplanering, och
- föreslå vilka åtgärder som bör vidtas för att underlätta och effektivisera tillgången till och nyttjandet av information.

Vid behov ska utredaren föreslå nödvändiga författningsändringar eller ändringar i andra avseenden.

Det framtida huvudmannaskapet för Fiskeriverkets laboratorier och den forskning, undersökning och datainsamling som utförs är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet. Forskningsrådet Formas har utvärderat verksamheten och lagt ett förslag om framtida huvudmannaskap, som har remissbehandlats. Utredaren ska i sitt arbete beakta resultatet av den pågående beredningen av Formas förslag.

Kostnader och andra konsekvenser

Utredaren ska redovisa de samhällsekonomiska och andra konsekvenser som förslagen medför. Om förslagen bedöms ha statsfinansiella konsekvenser ska utredaren även föreslå finansiering.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredningen ska samråda med Havsmiljöinstitutet och relevanta myndigheter och organisationer. Utredningen ska genomföras i samråd med Utredningen om inrättande av Havs- och vattenmyndigheten.

Tilläggsuppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2011.

(Miljödepartementet)